

Technické podmínky Užití struskového kameniva do pozemních komunikací, tzv. TP 138

Použití struskového odvalu do dálničního tělesa musí také odpovídat platným technickým podmínkám. V tomto případě jde o dokument Užití struskového kameniva do pozemních komunikací, tzv. TP 138, které schvaluje Ministerstvo dopravy České republiky.

Technické podmínky mimo jiné specifikují, jaké cizorodé částice se mohou vyskytovat v odvalových struskách.

V roce 2011 došlo k úpravě této normy. Zásadní provedené změny v technických podmínkách jsou popsány v příložených schématech.

TP 138

Ministerstvo dopravy a spojů ČR

**UŽITÍ STRUSKOVÉHO KAMENIVA
DO POZEMNÍCH KOMUNIKACÍ**

TECHNICKÉ PODMÍNKY

**Schváleno MDS-OPK čj. 25 458/00-120
ze dne 7. listopadu 2000 s účinností od 1. prosince 2000**

3.2.1 Geometrické vlastnosti

3.2.1.1 Ve výrobnách se strusková kameniva třídí na frakce hrubého kameniva a na štěrkodrt' podle ČSN 72 1512 nebo na frakce podle požadavku odběratele s velikostí maximálního zrna do 125 mm.

3.2.1.2 Požadavky na nadsítné a podsítné podle ČSN 72 1512 jsou u kameniva z ocelářenské strusky obvykle splněny. U vysokopecní strusky s otlukovostí cca 40 až 50 % vlivem dopravy a manipulace podíl podsítného vzrůstá.

3.2.1.3 Podíl sklovitých a zpěněných zrn v krystalické strusce nepřekračuje 8 %, přičemž vzhledem k tomu, že metodika určování tohoto ukazatele obsaženého v ČSN 72 1512 není v ČSN 72 1180 přesně specifikována, výsledky jednotlivých laboratoří jsou odlišné.

3.2.2 Fyzikálně mechanické vlastnosti

3.2.2.1 Kusová hmotnost zrn je u vysokopecní strusky obvykle 2 000 až 2 800 kg/m³, u ocelářenské strusky obvykle 3100 až 3600 kg/m³. Sypaná hmotnost v kg/m³:

	<u>volně sypaná</u>	<u>setřesená</u>
- vysokopecní struska	1000 až 1500	1100 až 2000
- ocelářenská struska	1600 až 2400	2000 až 2700
- vysokopecní granulovaná struska	900 až 1200	1300 až 1600.

3.2.2.2 Cizorodé částice se mohou vyskytovat v odvalových struskách v podobě částic železa, zlomků šamotových cihel, dřeva apod. Organické látky určované zkouškou na humusovitost se ve struskách nevyskytují.

3.2.2.3 Otlukovost ve smyslu požadavků ČSN 72 1512 je u ocelářenské strusky v rozsahu 15 až 20 %. U vysokopecní strusky je v rozsahu 35 až 50 %.

3.2.2.4 Nasákavost je obvykle v mezích 0,5 až 5 %, úbytek hmotnosti při zkoušce trvanlivosti 5 cykly síranem sodným je do 8 %, mrazuvzdornost při zkoušce 25 cykly je do 5 %.

3.2.2.5 Při hutnění vrstev ze struskového kameniva při stavbě vozovek dochází k částečnému podrcení zrn válci. Při dosažení obvykle požadovaného zhuštění podíl zrn o velikosti 0,5 až 8 mm narůstá o 5 až 15 % celkové hmotnosti, podíl zrn menších než 0,5 mm narůstá o 2 až 3 % celkové hmotnosti.

3.2.2.6 Ohladitelnost hrubého kameniva z ocelářenské strusky je v rozmezí 0,48 až 0,62.

3.2.2.7 Přilnavost kameniva k asfaltu je obvykle dobrá až výborná.

3.2.3 Chemické vlastnosti

3.2.3.1 Obsah síry se deklaruje množstvím síry v elementární formě v rozsahu 0,5 až 1% nebo obsahem síry vyjádřeným ve formě SO₃ v rozsahu 0,8 až 3%.

3.2.3.2 V čerstvě vyrobené strusce mohou probíhat chemické reakce charakteru rozpadu, při kterém dochází ke zvětšení objemu materiálu v některých případech až o 30 %. Následkem rozpadu strusek jsou lokální nebo souvislé poruchy zemního tělesa nebo vozovky PK

Srovnání (rozdíly) TP 138 z roku 2000 a 2011

TP 138: 2000

TP 138: 2011

Technické požadavky: Objemová stálost (obsah volného vápna a rozpadavost kameniva) není požadována, pokud struska byla uložena na skládce nejméně než 1 rok a jsou doloženy případy ověřeného použití kameniva ze stejného zdroje.

Technické požadavky: Producent vedlejšího produktu odpovídá za doložení zkušebního protokolu s výsledky chemického složení.

Objemová stálost je požadována (vysokopecní struska=rozpadavost; ocelářská struska=rozpínavost). Navíc v případě použití ocelářské strusky do podkladních vrstev, je nutné ověřit silikátový (zvětšení objemu až 10%) a železitý rozpad (zvětšení objemu až 40%)

Zkoušení a kontrola: Za průkazní zkoušku se považuje prohlášení o shodě včetně příslušných protokolů s výsledky.

Pokud jsou vneseny pochybnosti o objemové stálosti stanoví se kontrolně:

- U vysokopecní strusky chemické složení a otlukovost
- U ocelářské strusky obsah volného vápna a rozpadavost kameniva

Prokázání volného vápna a rozpadavosti není požadováno, pokud struska byla uložena na skládce nejméně než 1 rok.

Zemní práce: požadované vlastnosti se kontrolují podle ČSN 73 6133.

Zkoušení a kontrola: Za průkazní zkoušku se považuje ES prohlášení o shodě (evropský), případně certifikáty nebo prohlášení o shodě včetně příslušných protokolů.

Pokud jsou vneseny pochybnosti o objemové stálosti stanoví se kontrolně:

- U vysokopecní strusky rozpadavost
- U ocelářské strusky rozpínavost

Zkoušky objemové stálosti ocelářské strusky a ostatních vedlejších produktů jsou povinné před jejich použitím do tělesa pozemních komunikací a konstrukčních vrstev.

Zemní práce: požadované vlastnosti se kontrolují podle ČSN 73 6133. Při použití ocelářské strusky a ostatních vedlejších produktů (např. studený odval) je nutno provádět zkoušky rozpínavosti v četnosti min. $1 \times 10000 \text{m}^3$.

TP 138: 2000

Termíny a definice:

Struskové kamenivo je kamenivo vyrobené drcením a tříděním krystalické strusky nebo mletím vysokopecní granulované strusky.

Krystalická struska je umělá hornina vzniklá pozvolným tuhnutím (na vzduchu) odpadové taveniny. Podle původu taveniny ji rozdělujeme na vysokopecní a ocelářenskou.

Vysokopecní struska je krystalická struska, která vzniká při výrobě surového železa.

Ocelářská struska je krystalická struska, která vzniká při výrobě oceli.

Granulovaná struska je směs převážně sklovitých zrn velikosti do 5 mm s hlubokými otevřenými póry, která vzniká při prudkém chlazení odpadové taveniny vodou pod tlakem (vyrábí se pouze vysokopecní granulovaná struska).

TP stanovují zásady pro použití struskového kameniva...

TP 138: 2011

Termíny a definice:

Struskové kamenivo je kamenivo vyrobené drcením a tříděním krystalické strusky, případně jiných vedlejších produktů.

Krystalická struska je vedlejším produktem termických a spalovacích procesů a vzniká pozvolným tuhnutím (pomalým chlazením) odpadové taveniny na vzduchu.

Vysokopecní struska je krystalická struska, která vzniká při výrobě surového železa.

Ocelářská struska je krystalická struska, která vzniká při výrobě oceli a rozděluje se na ocelářskou strusku BOF (Basic oxygen furnace) a ocelářskou strusku EAF (electric arc furnace – ocelářská struska z elektrických pecí)

Ocelářská struska BOF (tzv. konvertorová struska-LD struska) se chemicky mění v závislosti na principu metalurgického pochodu. Tyto strusky se používají zejména do krytových a podkladních stmelných vrstev vozovek.

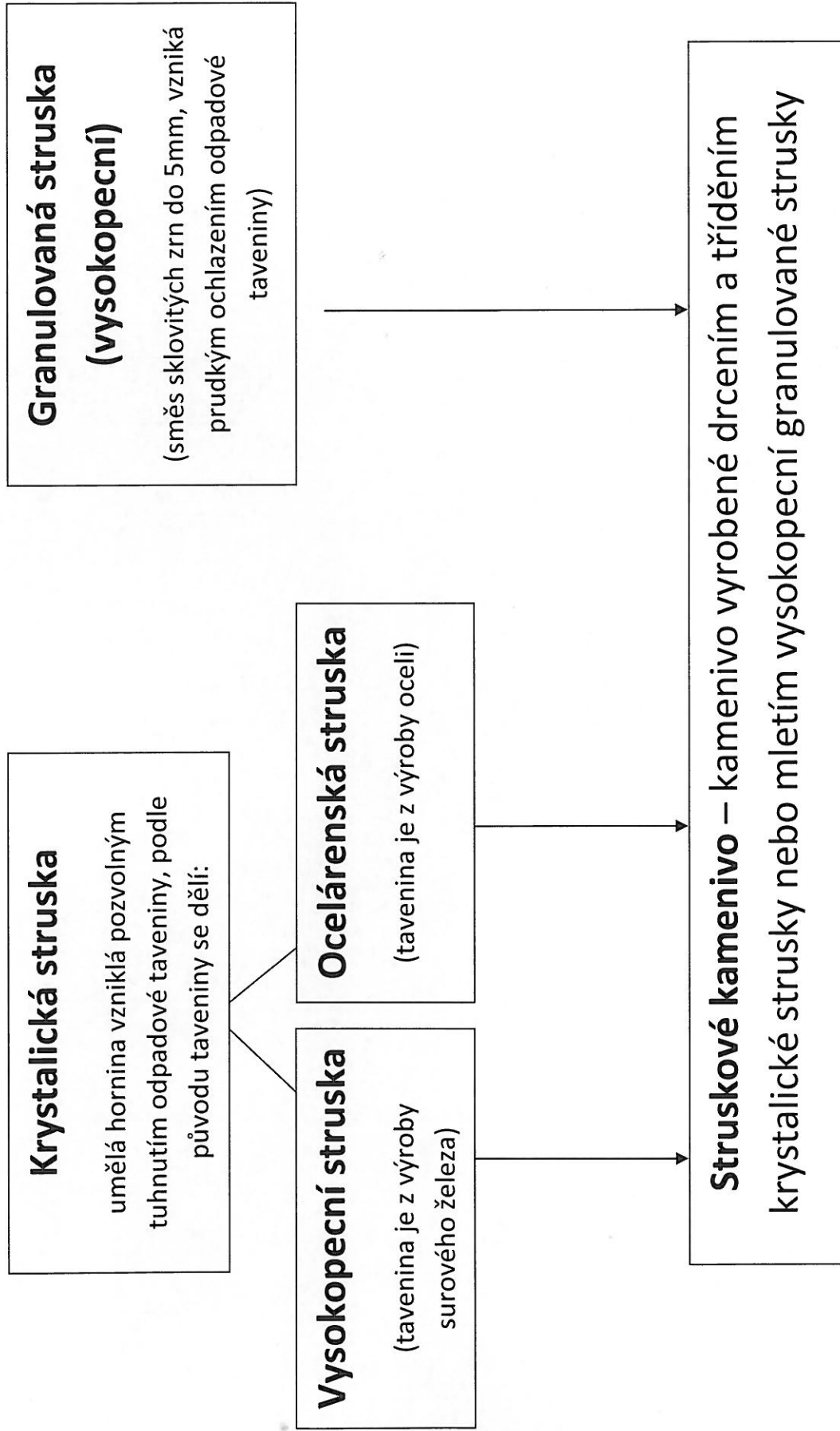
Ocelářská struska EAF je struska vzniklá při přetavování oceli. Převážně má jen funkci ochraňovat tekutý kov před oxidací. Během tavení vzniká malé množství strusky opalem vyzdívky a z nečistot ulpělých na vsázkovém materiálu.

Studený odval je stará vyzdívká vysokých a ocelářských pecí s ocelářskou struskou. Je to vedlejší produkt z hutní výroby, kdy se magnetickou separací oddělí 7-8% železného materiálu, a který obsahuje další hutní suť jako jsou zbytky vyzdívek s šamotovými cihlami.

Granulovaná struska je směs převážně sklovitých zrn velikosti do 5 mm s hlubokými otevřenými póry, která vzniká při prudkém chlazení odpadové taveniny vodou pod tlakem (vyrábí se pouze vysokopecní granulovaná struska).

TP stanovují zásady pro použití některých vedlejších produktů hutní výroby...

TP 138: 2000

TP 138: 2011

